

Kendimi Tanıyorum

Bireysel Farklılıklar

Birey, toplumlara oluşturan ve kendine özgü ayırıcı özellikleri olan fert, insandır. Toplumdaki bireyler birbirlerine benzeyebilir. Ancak her bireyin farklı özellikleri de vardır. Görünür, somut özellik olarak tanımlanan fiziksel özelliklerle beceri ve yetenekler insanları birbirinden ayırır. Örneğin, sınıf bir topluluktur. Sınıftaki öğrenciler de o topluluğu oluşturan bireylerdir. Bazı öğrenciler uzun boylu, sarı saçlı, mavi gözlüdür. Bazı öğrenciler ise kısa boylu, kızıl saçlı, kahverengi gözlüdür. Bunlar fiziksel özelliklerdeki farklılıklardır.

Sınıftaki öğrencilerden bazılarının güzel resim yapması, bazılarının güzel şarkı söylemesi de sahip olduğumuz yetenek ve becerilerin farklı olmasına örnektir.

İnsanlar, ortak fiziksel özelliklere sahiptir. Gözümüz, kulağımız, ellerimiz, ayaklarımız ortak fiziksel özelliklerimizdir. Bireysel özelliklerimiz gibi ortak fiziksel özelliklerimiz açısından da bir kısmımız farklı olabilir. Daha az rastlanan bu farklılıkları gösteren insanlara engelli diyoruz. Bu demektir ki engelliler yalnızca ortak fiziksel özelliklerden bir kısmı ile ilgili sınırlılıkları olan insanlardır.

Bireysel farklılıklar bireyleri eşsiz ve özel kılar. Toplumdaki bireyler, bireysel farklılıklara saygı duymalıdır.

Bireyler arasında farklılıkların yanında benzerlikler de vardır. Örneğin; beslenme, barınma, sevgi, saygı duyma insanların temel ihtiyaçlarıdır. Temel ihtiyaçlar da tüm bireylerin ortak ihtiyaçlarıdır.

Bütün farklılık ve benzerliklerimizle bir toplumun parçasıyız.

Bunları Biliyor musunuz?

- Birbirleriyle tıpatıp aynı fiziksel özellikleri olan tek yumurta ikizlerinin bile farklılıkları vardır.
- İnsanları birbirinden farklı yapan özelliklerden biri de parmak izidir.

Unutmayalım!

Farklılıklarımız ve benzerliklerimizle hepimiz insanız.

Duygu ve Düşüncelere Saygı

Bireyler toplum içinde yaşarlar. Toplum içinde yaşamının gereklerinden biri de "saygıdır. İnsanlar duygu ve düşüncelerini söyleme hakkına sahiptirler. Diğer insanlar da başkalarının duygu ve düşüncelerine saygı göstermelidirler.

Toplumdaki tüm insanlar aynı duyguyu yaşayıp aynı düşüncede olmayabilirler. Duygu ve düşüncelerdeki bu farklılıkları kabullenmek, saygı duymaktır.

Duygu ve düşüncelere saygı için,

- İnsanları duygu ve düşünceleri yüzünden dışlamamalı, alay etmemeli, yargılamamalı,
- Birisi duygu ve düşüncesini ifade ederken sonuna kadar dinlenmeli, insanlar duygularını söylerken kendimizi onların yerine koymalıyız.

Kronoloji

insanlar yaşamlarını etkileyen önemli olayları zaman belirterek sıralamışlardır. Buna **kronoloji** denir. Kronoloji bir çeşit zaman dizinidir.

Sınıflarımızdaki "tarih şeridi" buna örnektir. Dünyadaki tüm toplumları etkileyen olaylar zaman sırasına göre belirtilmiştir.

Kronoloji bireysel olarak da kullanılır. Örneğin, büyüklerimizin iş başvuruları için hazırladıkları öz geçmiş bu amaca hizmet eder.

Öz geçmişlerde doğum tarihi, kişisel bilgiler ve tarih sırasına göre yapılan işler yer alır. Atatürk'ün yaşamındaki olayların kronolojik sıralaması da onun hayatını öğrenmekte kolaylık sağlar.

1881 Selanik'te doğdu.

1893 Askerî Rüştiye'ye başladı. 1899 Harp Okuluna başladı.

1905 Kurmay yüzbaşı olarak Harp Akademisinden mezun oldu. 1911 Trablusgarp Savaşı'na katıldı.

Binbaşılığa yükseldi.

1916 Tuğgeneralliğe yükseldi. XVI. Kolordu Komutanlığına atandı.

1917 II. Ordu Komutanlığına atandı.

1918 Yıldırım Orduları Grup Komutanlığına atandı.

1919 Samsun'a ayak bastı.

1920 Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışı.

1921 Başkomutanlığa getirildi.

1921 "Gazi"lik şanı ve mareşallik rütbesi verildi.

1923 Cumhuriyet ilan edildi ve Mustafa Kemal ilk cumhurbaşkanı seçildi.

1934 Atatürk soyadının verilmesine ilişkin yasa kabul edildi. 1938 Mustafa Kemal Atatürk Dolmabahçe Sarayı'nda vefat etti.

Kimlik Belgemiz

insanlar toplum içinde yaşarlar. Toplumda yaşamanın gereği olarak çeşitli dernek, vakıf ve kurumlarla iletişim hâlinde olurlar. Bu tür yerlere girişlerde kolaylık sağlanması için üyelere kimlik belgeleri verilir.

Kimlik belgesi, kurumların bir kişi hakkında bilinmesi gereken bilgileri içeren belgedir. Toplumda insanların ayırt edilebilmesi için kendi adlarına düzenlenmiş kimlikleri vardır. Bunlardan bazıları spor kulübü kartı, öğrenci kimlik kartı, kütüphaneye giriş kartıdır. Kimlik belgelerinin en önemlisi nüfus cüzdanıdır.

Nüfus cüzdanı, kişinin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olduğunu kanıtlayan resmî belgedir. Nüfus cüzdanının şekli ve içeriği iç işleri Bakanlığı tarafından belirlenmektedir.

Nüfus cüzdanında 15 yaşından büyük insanların fotoğrafı bulunur. Fotoğraf her 10 yılda bir defa değiştirilir.

Geçmişimi Öğreniyorum

Aile Tarihi

Aile tarihi, üyesi olduğumuz ailenin ya da seçtiğimiz başka bir ailenin geçmişinin ayrıntılı olarak incelenmesidir.

Aile tarihi oluşturulurken araştırma yapmamız gerekir. Araştırma ile sahip olduğumuz bilgiler aile tarihini öğrenmemize yardımcı olacak ve tarihi öğrenmek için bize yol gösterecektir. Güncel bilgilerimizden yola çıkarak geçmişe doğru gideriz. Örneğin, büyük annemizden anne, babasının öykülerini dinleriz. Mümkün olduğunca geriye gidip bilgi toplarız.

Araştırma süresince fotoğraf, eşya, belge de toplamaya çalışmalıyız. Eşya, fotoğraf ve belgeler araştırmamızı destekleyen unsurlardır. Araştırmamızın sağlam kaynaklara dayanması ve bilimsel nitelik kazanması için ulaşabileceğimiz her türlü unsuru değerlendirmeliyiz.

Aile tarihini araştırırken, sözlü tarih yöntemini kullanabiliriz.

Araştırma süresince fotoğraf, eşya, belge de toplamaya çalışmalıyız. Eşya, fotoğraf ve belgeler araştırmamızı destekleyen unsurlardır. Araştırmamızın sağlam kaynaklara dayanması ve bilimsel nitelik kazanması için ulaşabileceğimiz her türlü unsuru değerlendirmeliyiz.

Aile tarihini araştırırken, sözlü tarih yöntemini kullanabiliriz.

Sözlü Tarih Yöntemi

Sözlü tarih, belli bir konu ile ilgili olarak, konu hakkında bilgi sahibi olan kişilerle görüşmeler yapılarak bilgi toplamak, incelemektir. Sözlü tarih, tarihin bir kolu değil, bir yöntemidir.

Sözlü tarih yöntemi kullanılırken aşağıdaki aşamalar izlenir:

- **Konunun Seçilmesi**

Araştırma yapılacak konunun belirlenmesidir. Örneğin, aile tarihi.

- **Görüşme Yapılacak Kişinin Belirlenmesi**

Araştırmada kaynak olarak yararlanılacak kişilerin belirlenmesidir. Bu kişiler seçilirken konu ile ilgili yeterince bilgi sahibi olmalarına dikkat edilmelidir. Örneğin, aile tarihi araştırılırken ailenin yaşça en büyük bireyleri seçilebilir (Büyük teyze, büyük amca, dede gibi.).

3. Soruların Hazırlanması

Görüşme sırasında kaynak kişiye ya da kişilere sorulacak soruların belirlenme aşamasıdır. Soruların önceden hazırlanması, görüşmenin daha verimli geçmesini sağlar. Aile büyüklerine aşağıdaki sorular sorulabilir:

1. Adınız, soyadınız nedir?
2. Kaç yılında, nerede doğdunuz?
3. Mesleğiniz nedir?
4. Anne ve babanız nerede doğmuştur?
5. Eşinizle ne zaman evlendiniz?

6. Büyük anne ve büyük babanızla ilgili hatırladıklarınızı anlatır mısınız? (Ne iş yaparlardı, yaşamları nasıldı vb.)
7. Çocukluğunuz nerede geçmiştir?
8. Küçükken nasıl bir evde yaşadınız?

Bu soruları genişletebilir, eklemeler yapabilirsiniz. Görüşmede gerekli görürseniz konuyla ilgili sorular sorabilirsiniz. Sorular basit ve dolaysız olmalıdır.

4. Görüşmenin Düzenlenmesi

Görüşülecek kişiye, önceden sözlü tarih çalışması yapılacağı hakkında bilgi verilmelidir. Randevu alınmalıdır.

Görüşme sırasında kayıt cihazı, fotoğraf makinesi gibi araçlar kullanmak yararlı olur. Ayrıca soruların cevapları not edilmelidir. Görüşme ile ilgili farklı notlar da tutabilirsiniz.

Görüşme sırasında anlatılanlarla ilgili belge, eşya veya fotoğraf olup olmadığını sorunuz.

5. Görüşmede Elde Edilen Bilgilerin Düzenlenmesi

Sözlü tarih yönteminde bilgi elde etmek kadar onu düzenlemek de önemlidir. Bilgiler düzenlenirken bir bütünlük içinde olmasına özen gösterilmelidir. Aynı konudaki bilgiler art arda yerleştirilmelidir. Fotoğraf ve belgeler de ait olduğu konunun içinde yer almalıdır. Açık ve anlaşılır bir dil kullanılmalıdır.

Millî Kültür Öğeleri

Millî Kültür

Millî kültür, bir millete ait bilgi, inanç, davranışlar bütünü ile bu bütünün parçası olan maddi eserlerdir.

Kültürü; dinî ve millî bayramlar, gelenek görenekler, millî kıyafetler, el sanatları, dil, tarih gibi öğeler oluşturur. Bu öğeler nesilden nesile aktarılır.

Kültür, bölgeden bölgeye farklılık gösterebilir.

◆ **Dil:** Dünya üzerinde birçok ulus vardır. Bu ulusların her birinin kendine ait dilleri vardır. Dillerin, ulusların geçmişinde belli bir tarihi bulunur.

Dil, eserlerin nesilden nesile taşınmasını sağlar.

Atatürk'ün, cumhuriyeti kurduğu yıllarda yaptığı çalışmaların başında Türk Dil Kurumunu kurması gelmektedir. Bu kurumun amacı, Türk dilini geliştirmek, dilin milletleri birleştirici bir unsur olduğunu Türk milletine anlatmaktır.

◆ **Destan:** Kahramanlık, güç, sevgi gibi konuların işlendiği halk şiirleridir.

◆ **Türkü:** Ezgi ile söylenen halk şiirine denir. Özel durumlarda ya da ezginin, sözlerin çeşitlenmesine göre ninni, ağıt, deyiş adları da kullanılmaktadır.

◆ **Tekerlemeler:** Daha çok çocuk geleneklerinde yer alan ses ve sözcük benzerliğine göre sıralanan söyleyeni belli olmayan ürünlerdir.

Örnek: Bir berber bir berbere gel beraber bir berber dükkânı açalım demiş.

◆ **Kalıplaşmış Sözler:** Dilimizde atasözleri, deyimler, bilmecelerdir.

◆ **Atasözü:** Atalarımızdan günümüze ulaşan, belli bir yargı içeren, söyleyeni belli olmayan, düz konuşma içinde kullanılan sözlerdir.

Deyim: Asıl anlamlarından uzaklaşarak yeni kavramlar meydana getiren kalıplaşmış sözlerdir.

Bilmeceler: Doğa olaylarını, insan, hayvan ve bitkileri, eşyaları konu alan, kapalı şekilde soran, çağrışımlarla bulunması amaçlanan kalıplaşmış sözlerdir.

Bayramlar: Milletçe kutladığımız özel günlerdir. Bayramlarda insanlar bir araya gelir, ilişkiler kuvvetlenir.

1. Dinî Bayramlar
2. Millî Bayramlar
3. Hıdırellez Bayramı
4. Nevruz Bayramı
5. Mevsimlik Bayramlar

Gelenek ve Görenekler

Gelenek, bir toplumda eskiden kalmış olmaları nedeniyle saygın tutulup kuşaktan kuşağa iletilen, yaptırım gücü olan kültürel kalıntılar, töre ve davranışlardır.

Görenek ise bir şeyi eskiden beri görüldüğü gibi yapma alışkanlığıdır.

Halk Oyunları: Düğün, nişan, asker uğurlamalarında, dinî ve millî bayramlarda oynanır. Geleneksel kıyafetler giyilir. Figürleri yöreden yöreye değişir.

Türk gelenek ve göreneklerinde, misafire kahve ikram etmek, dinî bayramlarda büyükleri ziyaret etmek, millî oyunlar oynamak, sünnet, düğün gibi özel günleri kutlamak gibi davranışlar vardır.

Gelenek ve görenekler kanunlarda belirtilmez. Ancak toplumda uyulması beklenen davranışlardır.

Yiyecekler, İçecekler: Beslenme biçimi, içinde bulunulan kültürel, coğrafi ve ekonomik özelliklere göre şekillenir. Türk mutfağı Türk kültürünü yansıtır. Türk mutfağı denince, Türkiye'de yaşayan insanların beslenmesini sağlayan yiyecek, içecekler, bunların hazırlanması, pişirilmesi, korunması, yemek yapma teknikleri anlaşılır.

El Sanatları: insanoğlu var olduğundan beri tabiat şartlarına bağlı olarak ortaya çıkmıştır. Geleneksel Türk el sanatlarından halıcılık, kilimcilik, kumaş dokumacılığı, dericilik, ahşap ve ağaç işçiliği vb. sıralanabilir.

Giyim - Kuşam: Giyinme, insanların doğa koşullarından korumak için yaptığı bir eylemdir. Zamanla doğal, toplumsal etkenlerle biçim değiştirmiştir. Bu değişimde coğrafi özelliklerin ve kullanılan malzemelerin de etkisi olmuştur. Giyim, toplumun özelliklerini yansıtır.

Tarihte Türk Oyunları

Türklerin eskiden beri oynadığı oyunlar vardır. Bu oyunlardan bazıları çocuklar arasında da oynanmaktadır. Saklambaç, birdirbir, bezirgânbaşı gibi oyunları örnek olarak verebiliriz.

Yaşam şartlarının ve çevrenin değişmesi, teknolojinin gelişmesi oynanan oyunları da etkilemiştir. Büyüklerimiz küçükken bez bebek, topaç gibi oyuncaklarla oynarlarmış. Günümüzde teknolojinin gelişmesi ile çeşit çeşit oyuncaklar, bilgisayar oyunları oynanmaktadır.

Kültür Öğeleri ve Değişim

Millî kültürün öğeleri toplumu yansıtır. Ülkemizde kurulmuş olan eski medeniyetlerin kalıntıları ve onlardan kalan eserler de millî değerlerimizdir. Özellikle Anadolu'da Selçuklular, Osmanlılar döneminden günümüze kadar varlıklarını sürdürübilmiş değişik türde ve çok sayıda mimari eser vardır. Bu eserler, en değerli kültürel mirasımızdır. Bu mirasın en belirgin örnekleri köprüler, saraylar, camiler, çarşılar, köşkler, çeşmeler olarak sıralanabilir.

Toplumlarda teknoloji, yaşam şartları sürekli değişmektedir. Bu değişim kültürü de etkilemektedir. Kültür, nesilden nesile değişerek aktarılmaktadır. Kültürün değişime uğramasının en somut örneği mimari alanında görülebilir. Yaşadığımız yerde çeşitli özellikleri olan eski binalar bulunmaktadır. Bu binalar onarım ve restorasyon çalışmaları ile varlığını sürdürmektedir.

Bir milletin en değerli varlıklarından biri kültür öğeleridir. Türk gençleri olarak bizler bu öğeleri tanımalı, yaşatmalıyız. Bu hem birey olarak hem de millet olarak kimliğimizi korumak için gereklidir.

Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk?

Osmanlı Devleti'ne Genel Bir Bakış

Osmanlı Devleti 1299 yılında Osman Bey tarafından kuruldu. Kısa zamanda güçlenerek Anadolu'da Türk siyasi birliğini gerçekleştirdi. Balkanlarda da gelişmesini sürdürdü. 16. yüzyılda dünyanın büyük devletlerinden biri hâline geldi. Ancak zaman içerisinde büyümenin getirdiği askerî, siyasi ve ekonomik sorunlara kalıcı çözümler bulunamadı. Bu yüzden, devletin zayıflamasına ve gerilemesine engel olunamadı.

Osmanlı Devleti, Avrupa devletleri gibi birtakım yenilik hareketlerine girişti ise de pek başarılı olamadı.

Fransız ihtilali bütün dünya devletlerini olduğu gibi Osmanlı Devleti'ni de etkiledi. Eşitlik, hürriyet, adalet ve milliyetçilik fikirleri hızla yayıldı. Osmanlı ülkesinde yaşayan pek çok millet, milliyetçilik düşüncesinin etkisi ile ayaklandı. Bu olaylar Osmanlı Devleti'nin içte ve dışta zayıflamasına neden oldu.

yüzyıl başından itibaren Osmanlı Devleti'nde demokratikleşme hareketleri başladı. Türk aydınlarının çalışmaları ile meşrutiyet yönetimine geçildi (1876). Ancak bu yönetim uzun sürmedi. 1908'de meşrutiyet, ikinci kez ilan edildi. Bu da Osmanlı Devleti'ni yıkılmaktan kurtaramadı.

Trablusgarp ve Balkan savaşlarında uğradığı yenilgilerle toprak kaybetmeye devam eden Osmanlı Devleti, Birinci Dünya Savaşı'na girmek zorunda kaldı. Osmanlı Devleti, bu savaşta itilaf Devletlerine karşı, ittifak Devletlerinin yanında savaştı. Fakat savaştan yenik çıktı.

Mondros Ateşkes Anlaşması (30 Ekim 1918)

Osmanlı Devleti ittifak Devletleri ile birlikte girdiği Birinci Dünya Savaşı'ndan yenik çıkınca itilaf Devletleri ile ağır koşullar içeren Mondros Ateşkes Anlaşması'nı imzalamak zorunda kaldı. 30 Ekim 1918'de Limni adasının Mondros Limanı'nda ateşkes imzalandı.

Ateşkese göre.

- İstanbul ve Çanakkale boğazlarındaki istihkâmlar itilaf Devletleri tarafından işgal edilecekti.

- Boğazlar bütün gemilere açılacaktı.
- Osmanlı ordusu terhis edilecek, silahları galip devletlere teslim edilecek,.
- Osmanlı Devleti'nin tüm haberleşme araçları galip devletlere bırakılacak,
- itilaf Devletleri güvenliklerini tehlikeye sokacak bir durum ortaya çıkarsa Osmanlı Devleti'nin herhangi bir toprağını işgal edecekti (7. madde).

Ateşkesin Sonuçları

- Anadolu ile Rumeli'nin bağlantısı kesiliyor,
- istanbul'un güvenliği tehlikeye düşüyor,
- Osmanlı Devleti'nin boğazlar üzerindeki egemenliği sona eriyordu.
- Osmanlı ordusunun silahlarını teslim etmesi ile devletin savunma gücü kalmıyordu.

"istihkâm: Düşman saldırısını durdurmak, düşmana karşı savunma yapmak amacıyla düzenlenmiş yer.

Ateşkesin en önemli maddesi ise galip devletlerin Osmanlı Devleti'nde istedikleri yeri işgal edebilmelerini sağlayan maddeydi. Bu maddeye dayanan galip devletler Osmanlı Devleti'nin bütün topraklarını işgal ederek aralarında paylaşmak istediler.

Osmanlı Devleti'nin Durumu

Padişah ve hükümet, milletin haklarını savunacak durumda değildi. Padişah, galip devletlerin çok güçlü olduğuna ve onlarla uğraşamayacağına inanıyordu. Bu durum galip devletlerin yurdumuzu işgalini kolaylaştırdı.

İşgaller;

- 13 Kasım 1918'de İtilaf Devletlerinin ortak donanması istanbul önlerine geldi.
- ingilizler; Antep, Urfa, Maraş ve Musul'u işgal edip Samsun ve Merzifon'a askerî birlikler çıkardılar (ingilizler daha sonra Urfa, Antep ve Maraş'ı Fransızlara bıraktılar.).
- Fransızlar, Adana ve çevresini işgal ettiler.
- italyanlar ise Antalya ve Konya yöresini işgal ettiler.
- Yunanlılar, ingilizlerin yardımı ile İzmir'i işgal ettiler (15 Mayıs 1919).

itilaf Devletlerinin bütün işgalleri Mondros Ateşkes Anlaşması'nın koşullarına aykırıydı.

Padişah ve Osmanlı Hükümeti (Sadrazam ve Bakanlar) bu olaylara seyirci kalıyor, işgalleri önlemek için çaba harcamıyordu.

Türk Halkı Ne Yaptı?

- Vatanını kurtarmak için önce ulusal dernekler (millî cemiyetler) kurdular.
- Sonra yine vatani kurtarmak ve bağımsız yaşamak için Kuvayımillîye (Millî Kuvvetler) adı verilen birlikler oluşturuldu.

Kuvayı millîye Birliklerinin Özellikleri

- Düzenli bir ordu değildi; yurdun kurtuluşu için yeterli değildi.
- Düzenli ordunun kuruluşuna kadar TBMM'ye zaman kazandırdılar.
- Güney Cephesi'nde tek başlarına Fransızları yenmeyi başardılar.
- Ancak yurdumuzu düşmanlardan tamamen kurtarmak için düzenli bir orduya gereksinim vardı.

1. Mustafa Kemal'in Samsun'a Çıkışı

Mustafa Kemal'e göre tek çare Türk milletinin gücünü harekete geçirip yeni bir Türk devleti kurmaktır. Bunun için 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkarak çalışmaya başladı. Mustafa Kemal'in görevi Samsun ve çevresinde Pontusçu Rumların Türklere saldırılarını ve isyanlarını önleyerek Samsun'un işgalini önlemektir.

Mustafa Kemal'in amacı da Anadolu'ya geçip işgalci devletlere karşı kurtuluş mücadelesini başlatmaktır. Mustafa Kemal 9. Ordu Müfettişliğine atandı. Samsun'da birlik ve beraberliği sağladı. Emirler verdi, toplantılar yaptı, işgallere karşı mitingler düzenlenmesini istedi.

Amasya Genelgesi (22 Haziran 1919)

Mustafa Kemal Samsun'dan Havza'ya, oradan Amasya'ya geldi. Burada Rauf Bey, Refet Bey ve Ali Fuat Paşa ile birlikte Amasya Genelgesi'ni yayınladılar. Genelge ile Türk milletini mücadeleye çağırdılar.

Genelgenin Maddeleri

- Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir.
- İstanbul'daki hükümet, üzerine aldığı sorumluluğun gereklerini yerine getirememektedir.
- Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.
- Milletin haklarını savunmak için millî bir kurulun varlığı çok gereklidir.
- Sivas'ta millî bir kongre toplanacaktır.
- Bu kongreye halkın güvenini kazanmış kişilerin seçilip temsilci olarak gönderilmesi gerekmektedir.

Genelgenin Önemi

- Genelge, kurtuluş mücadelesinin gerekçesini, amacını ve yöntemini belirtmiştir.
- Kurtuluş Savaşı için atılan ilk adımdır.
- Mücadelenin milletçe kazanılabileceği vurgulanmış, Türk milletine egemenliği ele alma konusunda çağrı özelliği taşımaktadır.
- Genelge padişaha karşı bir başkaldırı özelliği taşır.

Bu nedenle padişah Mustafa Kemal'i geri çağırdı. Fakat o geri dönmeyerek çalışmalarını sürdürdü.

Kongreler

Erzurum Kongresi

(23 Temmuz - 5 Ağustos 1919)

İtilaf Devletleri yurdumuzu paylaşırken Doğu Anadolu'yu Ermenilere vermek istemişlerdi. Buna karşılık Doğu Anadolu halkı bölgenin Türklüğünü ve haklarını savunmak için Doğu Anadolu

Haklarını Koruma Derneğini kurdu. Dernek, Erzurum'da düzenlediği kongreye Mustafa Kemal'i çağırdı.

Mustafa Kemal Erzurum'da 9. Ordu Müfettişliğinden ve askerlik görevinden ayrıldı. 23

Temmuz 1919'da toplanan kongrede başkanlığa Mustafa Kemal seçildi.

Erzurum Kongresi'nde Alınan Kararlar

- Ulusal sınırlar içinde vatan bir bütündür, bölünemez.
- Her türlü yabancı işgale, millet birlikte karşı koyacaktır. Vatanın ve bağımsızlığın korunmasına Osmanlı Hükümeti'nin gücü yetmezse, geçici bir hükümet kurulacaktır.
- Millî meclis, hemen toplanmalı ve hükümet işlerini denetlemelidir.
- Kongre sonunda Mustafa Kemal'in başkanlığında bir Temsil Heyeti seçildi.

Önemi

Kongre toplanış biçimi bakımından yöresel, aldığı kararlar bakımından ulusal bir kongredir. Kongre kararlarından ulusal bir hükümet kurma ve ulusal egemenliği gerçekleştirme düşüncesi anlaşılmaktadır.

Sivas Kongresi (4 -11 Eylül 1919)

Kongrenin çağrısı Amasya Genelgesi ile yapılmıştı. Kongre bütün yurdun birliğini sağlamayı amaçlıyordu. Kongre başkanlığına yine Mustafa Kemal seçildi. Kongrede en çok başka bir ülkenin koruyuculuğu altına girme konusu tartışıldı ve kabul edilmedi.

Sivas Kongresi'nde Alınan Kararlar

- Erzurum Kongresi'nde alınan kararlar aynen kabul edildi.
- Bütün ulusal dernekler Anadolu ve Rumeli'nin Haklarını Koruma Derneği adı altında birleştirildi.

Kongrenin sonunda Mustafa Kemal'in başkanlığında bir Temsil Heyeti seçildi.

Sivas Kongresi toplanma biçimi ve alınan kararlar açısından ulusal bir kongredir. Çünkü yurdumuzun her yerinden gelen delegelerle toplandı. Ayrıca bu kongrede yurdumuzun tamamını ilgilendiren kararlar alındı.

Sivas Kongresi'nden Sonraki Gelişmeler

Sivas Kongresi'nden sonra her şeye rağmen Mustafa Kemal kongrenin aldığı kararları padişaha bildirmek istedi. Sadrazam Damat Ferit Paşa'nın engellemesi ile karşılaşınca İstanbul ile Anadolu'nun ilişkisini kesti ve Damat Ferit Paşa istifa etmek zorunda kaldı.

İş başına gelen Ali Rıza Paşa Hükümeti Temsil Heyeti ile anlaşmak zorunda kaldı. **Amasya Görüşmeleri (20 - 22 Ekim 1919)** İstanbul Hükümeti'nin temsilcisi Salih Paşa ile Mustafa Kemal Amasya'da bir araya gelerek kararlar aldılar.

Osmanlı Hükümeti Temsil Heyetini tanıyacak, Türk vatanının bağımsızlığı ve korunması için çaba harcayacaktı.

Millî Meclis güvenilir bir yerde toplanacaktı. **Önemi**

İstanbul Hükümeti, Erzurum ve Sivas Kongresi'nin kararlarını kabul ediyordu. Yine İstanbul Hükümeti Temsil Heyetini tanımış oluyordu.

Mustafa Kemal, 27 Aralık 1919'da Ankara'ya geldi. İstanbul'a gidecek milletvekilleri ile görüştü. Milletvekillerine mecliste yapmaları gereken işleri anlattı.

Ankara haberleşme ve ulaşım olanakları bakımından önemli bir merkezdi. Ayrıca Anadolu'daki cephelere yakın ve güvenli konumdaydı.

Mustafa Kemal'in Samsun'a ayak bastıktan sonra Anadolu'da gittiği yerler:

Samsun (19 Mayıs 1919), Havza, Amasya (Amasya Genelgesi, 22 Haziran 1919), Erzurum (Erzurum Kongresi, 23 Temmuz 1919), Sivas (Sivas Kongresi, 4-11 Eylül 1919), Ankara (27 Aralık 1919)

a. Misakımillî (Ulusal Ant) ve Önemi

ikinci Meşrutiyet ile kurulan Osmanlı Mebusan Meclisi'ni padişah, Mondros Ateşkes Anlaşması'ndan sonra kapatmıştı. Bu nedenle padişahın ve Osmanlı Hükûmeti'nin yaptığı işler denetlenemiyordu.

Erzurum ve Sivas kongrelerinde meclisin açılması kararları alınmış, Amasya Görüşmeleri'nde de İstanbul Hükûmeti bunu kabul etmişti. Mustafa Kemal meclisin Anadolu'nun güvenli bir yerinde açılmasını istiyordu. Ancak Osmanlı Hükûmeti ve padişah meclisin İstanbul'da açılmasına karar verince Mustafa Kemal milletvekilleri ile görüşmek için Ankara'ya geldi.

Osmanlı Mebuslar Meclisi 12 Ocak 1920'de İstanbul'da toplandı. Mustafa Kemal'e bağlı milletvekilleri mecliste bir grup oluşturarak Mustafa Kemal'in kendilerine verdiği ilkeler doğrultusunda bir bildiri hazırladılar (28 Ocak 1920). Buna tarihimizde Misakımillî (Millî Ant.), Ulusal Yemin adı verilir.

Misakımillî Kararları

- Monros Ateşkes Anlaşması'nın imzalandığı sıradaki Türk vatani bölünmez bir bütündür.
- Millî ve ekonomik gelişmemizi engelleyen ayrıcalıklar kaldırılmalıdır.

Yurdumuzdaki azınlıkların hakları yabancı ülkelerde bulunan insanlarımıza verilen haklar kadar olmalıdır.

Önemi

Türk vatanının sınırları çizildi. İşgallere karşı çıkıldı. Misakımillî kararları Kurtuluş Savaşı'mızın programı olmuştur.

Misakımillî kararları itilaf Devletlerini kızdırdı. Milletvekillerini tutukladılar ve İstanbul'u işgal ettiler (16 Mart 1920).

ç. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Açılışı (23 Nisan 1920)

İstanbul'un işgali üzerine Mebuslar Meclisi kapatıldı ve bazı milletvekilleri tutuklandı. Bunun üzerine Mustafa Kemal Ankara'da yeni bir meclisin açılmasına karar verdi. Seçimler yenilendi, İstanbul'dan kaçabilen bazı milletvekilleri de Ankara'ya geldi. Hazırlıklar tamamlanınca büyük bir törenle Türkiye Büyük Millet Meclisi 23 Nisan 1920'de açıldı.

Savaş Dönemi

Kurtuluş Savaşı'nda savaş dönemi Doğu Cephesi'ndeki savaşlarla başlar. Lozan Barış Antlaşması ile sona erer.

Kurtuluş Savaşı'nda Cepheleler

1. **Doğu Cephesi:** Ermenilerle savaşıldı. Gümrü Antlaşması yapıldı (2 Aralık 1920).
2. **Güney Cephesi:** Fransızlarla savaşıldı. Urfa, Antep, Maraş Savunması. Ankara Antlaşması yapıldı (20 Ekim 1921).
3. **Batı Cephesi:** Yunanlılarla savaşıldı.
 - a. Birinci İnönü Savaşı

- b. ikinci inönü Savaşı
- c. Sakarya Savaşı
- d. Büyük Taarruz

Mudanya Ateşkesi yapıldı (11 Ekim 1922).

Kurtuluş Savaşı'nda; Doğu Cephesi'nde, Güney Cephesi'nde ve Batı Cephesi'nde mücadele edildi.

Ayrıca içerde padişah orduları ile savaşıldı. Mustafa Kemal'in önderliği, Türk milletinin gücüyle birleşince her zorluğun üstesinden gelindi.

1. Doğu Cephesi: itilaf Devletleri Mondros Ateşkes Anlaşması'na bir madde koyup Doğu Anadolu'yu Ermenistan'a vermek istediler. Ermeni saldırılarında insanlarımız toplu olarak katledildi.

TBMM'nin kararıyla Kâzım Karabekir Paşa Doğu Cephesi'nde Ermenileri yendi. 2 Aralık 1920'de Gümrü Antlaşması imzalandı. Gümrü Antlaşması yeni Türk

devletinin imzaladığı ilk anlaşmadır.

2. Güney Cephesi: Mondros Ateşkes Anlaşması'ndan sonra İngilizler tarafından işgal edilen Antep, Maraş ve Urfa Fransızlara bırakıldı.

Fransızlara karşı Antep, Urfa ve Maraş'ta kahramanca savaşıldı. Kazanılan başarılar Fransızlara Türk topraklarında tutunamayacaklarını gösterdi.

20 Ekim 1921'de Ankara Antlaşması imzalandı. Halkın gösterdiği bu kahramanlıklar nedeniyle TBMM tarafından Antep'e "Gazi", Maraş'a "Kahraman", Urfa'ya da "Şanlı" unvanları verildi.

3. Batı Cephesi: Batı Cephesi'nde savaş 15 Mayıs 1919'da Yunanlıların İzmir'i işgali ile başladı. Asıl çarpışmalar düzenli ordunun kurulmasından sonra oldu.

Birinci İnönü Muharebesi ve Sonuçları

Eskişehir'in batısındaki İnönü'ye gelen Yunan ordusunu, Albay ismet Bey komutasındaki Türk ordusu büyük bir yenilgiye uğrattı. 10 Ocak 1921'de Batı Cephesi'ndeki bu ilk askerî başarı, kurtuluş azmi ve umudunu güçlendirdi.

Sakarya Meydan Muharebesi ve Sonuçları: Büyük bir güçle saldıran Yunan ordusu Afyon, Kütahya ve Eskişehir'i ele geçirince Türk ordusu çok kayıp vermemek için Sakarya ırmağının doğusuna çekildi.

TBMM, Mustafa Kemal'i başkomutanlığa atadı. Mustafa Kemal'in komutasındaki Türk ordusu 22 gün, 22 gece süren savaş sonunda parlak bir zafer kazandı (13 Eylül 1921).

TBMM Mustafa Kemal Paşa'ya "Mareşallik" rütbesi ve "Gazilik" unvanı verdi. Sakarya Zaferi TBMM Hükümetinin içte ve dışta saygınlığını artırdı.

Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muhaberebesi: 26 Ağustos 1922'de başlatılan Büyük Taarruz, 30 Ağustos günü Mustafa Kemal'in yönettiği Başkumandanlık Meydan Muharebesiyle Dumlupınar'da büyük bir zafere dönüştü.

9 Eylül 1922'de İzmir'e ulaştı. Bu büyük zafer Anadolu'nun sonsuza kadar Türk vatani olarak kalacağını gösterdi.

CUMHURİYETİMİZİN KURUCUSU: ATATÜRK

Mustafa Kemal Atatürk 1881 yılında Selanik'te doğdu, ilkokulu Şemsi Efendi ilkokulunda okudu. Asker olmak isteği ile sınavlara girip Selanik Askeri Rüştiyesi, Manastır Askeri idadisi (Lisesi), Harp Okulu ve Harp Akademisini başarıyla bitirerek kurmay yüzbaşı olarak orduya kâltıldı.

ilk gençlik yıllarından itibaren ülkenin kötüye giden durumu ve Türk milletinin geleceği ile ilgilendi.

Mustafa Kemal, ilk askerî başarısını Trablusgarp ve Balkan savaşlarında

gösterdi. Çanakkale Savaşlarında parlak zafer elde edilmesinde önemli rol oynadı. Kurtuluş Savaşı'nda kazandığı Sakarya ve Başkumandanlık Meydan Savaşı zaferleriyle Türk milletini bağımsızlığına kavuşturdu.

Mustafa Kemal, akıl ve bilimi yol gösterici kabul ederdi. Okuyan, araştıran, düşüncelerini eserleriyle ortaya koyan bir önderdi. Onun en büyük eseri bağımsız, çağdaş Türkiye Cumhuriyeti'dir. Atatürk, üstün bir komutan, eşsiz bir devlet adamıydı. Devlet yönetimindeki başarıları ile bütün dünyanın hayranlığını kazandı. Birçok geri kalmış millet onun yaptıklarını örnek aldı. Atatürk bütün hayatını; çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarmayı amaçladığı Türk milletine adanmış bir insandır. 10 Kasım 1938 sabahı İstanbul Dolmabahçe Sarayı'nda gözlerini yumdu. Mustafa Kemal Atatürk'ün naaşı devlet töreni ile Ankara Etnografya Müzesindeki geçici kabre kondu.

10 Kasım 1953'te Anıtkabir'e getirilerek ebedî istirahatgâhına defnedildi.

YAŞADIĞIMIZ YER

Yönler

Çevre, insan ve diğer canlıların içinde yaşadığı ortamdır.

Yaşadığımız çevreyi tanıyıp bilirsek işlerimizi daha kolay ve çabuk görürüz. Çevremize uyum sağlamamız kolaylaşır. Oyun, spor alanları, alışveriş, eğlence alanları yakın çevremizde bulunan yerlerden bazılarıdır.

Çevremizde bulunan yerleri ya da nesnelerin yerini tanımlamak için adres bilgilerinden yararlanılır. Bu yerlerin ya da nesnelerin kendimize göre konumunu da yönlerle ifade ederiz.

Yönler

Yön, bulunduğumuz noktaya göre bir yerin bulunduğu taraftır. Coğrafi yönler, Güneş'in doğuşuna ve batışına göre düzenlenmiştir. Ana yönler; doğu, batı, kuzey ve güneydir. Doğu, Güneş'in doğduğu, batı ise Güneş'in battığı yöndür.

Ara yönler; kuzeydoğu, kuzeybatı, güneydoğu ve güneybatıdır.

Yön Belirleme

Çeşitli yöntemlerle yönümüzü bulabiliriz.

Pusula ile Yön Belirleme

Yön bulmanın en kolay ve en doğru şekli pusula kullanmaktır. Pusula, saate benzer, ortasında hareketli bir ibre bulunur. Bu ibrenin renkli ucu her zaman kuzeyi gösterir. Pusuladan yararlanırken onun yatay durumda olmasına ve yakınında pusulayı etkileyecek bir maddenin (demir gibi) bulunmamasına dikkat edilmelidir. Pusula, çok eskiden beri kullanılmaktadır. Batıda pusulanın bulunması coğrafi keşiflere ve yeni kıtaların bulunmasına neden olmuştur.

Güneş'e Göre Yön Belirleme

Güneş doğudan doğar, batıdan batar. Sağ kolumuzu Güneş'in doğduğu yöne doğru açtığımızda sağ kolumuz doğu, sol kolumuz batı, önümüz kuzey, arkamız güney yönünü gösterir.

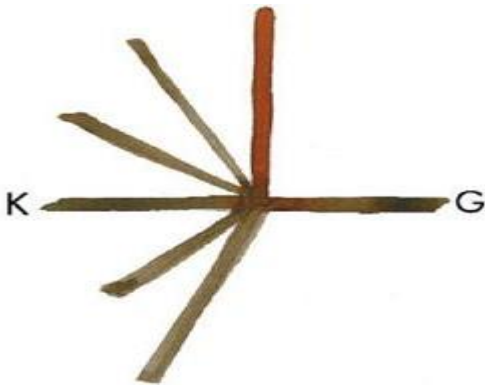
Kutup Yıldızı ile Yön Belirleme

Bulutsuz gecede yönümüzü Kutup Yıldızı ile bulabiliriz. Kutup Yıldızı sürekli kuzeyi gösterir. Bu yıldızın yerini değiştirmedeği için Demirkazık da denir.

Gece gökyüzüne baktığımızda Küçükayı takım yıldızının sağ tarafında Kutup Yıldızı'nı görürüz. Yüzümüzü Kutup Yıldızı'na dönersek önümüz kuzey, arkamız güney, sağımız doğu, solumuz batı yönlerini gösterir.

Çubuk Yöntemi ile Yön Belirleme

Güneşli bir günde açık alanda dikilen çubuğun gölgesinin boyları ölçülür. Gölgenin en kısa olduğu öğle vaktindeki yön kuzeyi gösterir. Buna çubuk yöntemiyle yön bulma denir.

Bunları Biliyor musunuz?

- Karınca yuvalarında toprak yığının en çok olduğu taraf kuzeyi gösterir.

- Ağaçların yosun tutmuş yanları kuzeyi gösterir.
- Ayı inlerinin girişı kuzey yönündedir.

Şekil ve Şemalar

Çevremizde çeşitli yapılar ve yerler vardır. Bu yapıları ve yerleri şekil çizerek anlatabiliriz. Ancak çizdiğimiz şekilde kullandığımız sembollerin anlaşılır olması gerekir. Bu nedenle kullandığımız sembol ve şekillerin açıklandığı bir bölüm oluşturmamızdır.

Kroki

Kroki, bir yerin kuş bakışı görünüşünün kabataslak (göz kararı) küçültülerek kâğıt üzerine çizilmesidir. Kroki çizilirken yönlere dikkat edilir. Ölçek yoktur.

Günlük yaşamımızda bir arkadaş ya da dostumuza, evimizi tarif ederken kroki çizeriz. Krokide, herkes tarafından bilinen cadde, sokak, önemli yapılar belirtilir.

Hava Olayları

Hava olayları insanların yaşamını ilk çağlardan beri etkilemiştir. İnsanlar, atmosferdeki olayları merak etmiş, içinde buldukları koşullara göre araştırmalar yapmışlardır. Bu amaçla çeşitli gözlem ve inceleme yaparak hava olaylarını tahmin edebilme yollarını bulmaya çalışmışlardır. Hava olaylarının olumlu etkilerinden yararlanma, olumsuz etkilerinden de korunma yollarını araştırmıştır. Hava olayları balıkçılar, çiftçiler, pilotlar için de önemlidir.

Günümüzde meteorolojik hizmetler tamamen bilimsel yöntemlerle yapılmaktadır. Ülkemizde hava durumu tahminlerini **Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü** yapmakta, tahminleri, basın yolu ile halka duyurmaktadır.

Kar , havada beyaz ve hafif billur biçiminde donarak yağın su buharıdır.	Rüzgâr , sıcak hava ile soğuk havanın yer değiştirmesi sonucu oluşan esintidir.
Dolu , yağmur damlalarının yeryüzüne düşerken soğuk hava tabakasıyla karşılaşması sonucu donmalarıyla oluşur.	Yağmur , bulutlarda yoğunlaşın su buharının yeryüzüne su damlacıkları hâlinde düşmesidir. Yel , hafif şiddetli esen rüzgârdır.

İklim

Atmosferde oluşan sıcaklık, yağış, basınç, nem ve rüzgâr gibi hava olaylarının uzun yıllarda belirlenen ortalama özelliklerine **iklim** denir.

Havanın en az ısındığı mevsim kış, en fazla ısındığı mevsim yazdır. Bu durum Güneş ışınlarının Dünya'ya dik ve eğik gelmesi ile oluşur. Yaz mevsiminde gündüzler gecelerden, kış mevsiminde ise geceler gündüzlerden daha uzundur.

Doğal ve Beşerî Unsurlar

Yaşadığımız yerde, çevremizde gördüğümüz dağ, tepe, akarsu, hayvanlar doğal çevremizi oluşturmaktadır.

Doğal Unsurlar

insan etkisi olmadan kendiliğinden meydana gelmiş varlıklara, yeryüzü şekillerine **doğal çevre** denir (Dağ, ova, vadi, körfez, ada, göl vb.).

Yeryüzüne baktığımızda her yerin aynı yükseklikte olmadığını görürüz. Bu şekillerin hepsine birden **yeryüzü şekilleri** denir.

Yeryüzündeki bütün yükseklikler deniz seviyesine göre hesaplanır. Deniz seviyesi sıfır olarak kabul edilir.

Türkiye'nin ortalama yükseltisi fazladır. Yükselti, batıdan doğuya doğru gidildikçe artar. Dağlar kıyıya paralel olarak uzanır. Ege kıyılarında dağlar denize dik olarak uzanır.

iç ve Doğu Anadolu'da sönmüş volkanlar vardır.

Ülkemiz, yükseltisi fazla olmasına karşın geniş düzlüklere de sahiptir. Yeryüzü şekilleri çeşitlilik gösterir.

Dağ: Çevresine göre 500 m'den yüksek olan yeryüzü şekilleridir. Kimi dağlar, bulunduğu yerde tek başına yükselir. Bu dağlara **tek dağ** denir. Örneğin Erciyes Dağı, Murat Dağı. Bazı dağlar ise sıralar hâlinde uzanır. Bu dağlara da **sıradağ** denir. Örneğin; Toroslar, Doğu Karadeniz Dağları.

Ova: Çevresine göre alçakta kalmış, vadilerle derin yarılmamış düzlüklerdir.

Bu yerlerde akarsular derin vadiler açmadan yüzeyden akarlar. Dolayısıyla sular kabardığında bu yerler sular altında kalır. Yurdumuzda çoğunlukla kıyı ovaları olduğu gibi iç kısımlarda yüksekte kalan ovalar da vardır. Alçak kıyı ovalarımızda sel baskınları daha çok görülür.

Kıyı Ovaları: Akarsuların denize dökülürken oluşturduğu ovalardır. Örneğin; Çarşamba, Bafra, Çukurova.

Yüksek Ovalar: Yükselteleri 500-2000 m ve denizden uzaktaki ovalardır. Örneğin; Erzincan, Malatya, Muş ovaları.

Plato: Çevresine göre yüksekte kalmış, derin akarsu vadileriyle yarılmış düzlüklerdir. Yurdumuzun iç ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri geniş platolarla kaplıdır.

Akarsu: Yağmur, eriyen kar suları ve kaynaklardan oluşan suların hemen hemen hepsi yeryüzünde bir eğim boyunca akar. Bu sulara **akarsu** denir. Akarsuların bazıları denize, bazıları da göllere dökülür. Bir kısmı da buharlaşarak kaybolur veya bir bataklıkta son bulur.

Yurdumuzun akarsuları hızlı akışlıdır ve baraj yapmaya elverişlidir. Suları bazen çok, bazen az aktığı ve eğim fazla olduğu için akarsularımızda taşımacılık yapılmaz.

Boyları kısa, suları az olan akarsulara **dere** denir. Derelerin birleşmesiyle çaylar, çayların birleşmesi ile ırmaklar (nehirler) oluşur.

Göl: Yeryüzündeki çukurlukların bazılarında sular birikir ve gölleri oluşturur. Göllerin bazılarının suyu tatlı, bazılarının tuzlu ve bazılarının de sodalı ya da acıdır. Örneğin; Beyşehir Gölü'nün suyu tatlı, Tuz Gölü'nün suyu tuzlu, Van Gölü'nün suyu sodalı, Burdur Gölü'nün suyu acıdır.

Beşerî Unsurlar

insanların doğayı değiştirerek ortaya koyduğu ürünlere **beşerî unsur** denir. Köprüler, barajlar, tüneller, binalar beşerî unsurlardır.

Doğal Afetler

İnsan etkisi olmadan, ani ve kontrol edilemeyen olaylara **doğal afet** denir. Deprem, erozyon, sel baskını, heyelan (toprak kayması), çığ doğal afettir.

Deprem: Yer kabuğunun kırılma hareketleridir. Yurdumuz deprem bölgesindedir. Depremin oluşumunu engelleyemez, zamanını bilemeyiz. Ancak önlem alarak ve deprem sırasında yapmamız gerekenleri bilerek zararlarını azaltabiliriz.

Deprem Sırasında Yapılması Gerekenler:

Depremi hissettiğimiz anda sakin olmalı, paniğe kapılmamalıyız. Balkon, merdiven boşluğunda durmamalı, asansöre binmemeliyiz. Pencereden uzak durmalıyız. Buzdolabı, mutfak tezgâhı gibi güvenli yerlerde kollarımızla başımızı koruyarak çömelmeliyiz. Depremin bitmesini beklemeliyiz. Deprem Sonrasında Yapılması Gerekenler

Sarsıntı bittiğinde binadan çıkılmalıdır. Deprem çantası ve kimlik belgesi alınmalıdır. Yanıcı maddelerle oynamamalıdır.

Çığ: Dik yamaçlı dağlardaki büyük kar kütlelerinin aşağı doğru kayması sonucu oluşur. Çığdan korunmak için çığ tehlikesi olan yerlere yerleşim yapılmamalıdır. Dik yamaçların teraslanması ve ağaçlandırılması gereklidir. Bitki örtüsü korunmalıdır.

Erozyon: Toprağın su, rüzgâr gibi etkenlerle sürüklenerek taşınmasıdır. Arazinin engebeli olması, orman alanlarının azalması ve çok yağış olması erozyona neden olur. Erozyonu önlemek için ağaçlandırma ve teraslama yapılmalıdır. Yamaçlarda arazi eğime ters yönde sürülmelidir. Akarsular üzerine barajlar yapılmalıdır.

Heyelan (Toprak Kayması): Eğimi fazla olan, çok yağış alan yamaçlardaki taş, toprak ve kayaların kaymasıdır. Korunmak için yamaçlar basamaklandırılarak ağaçlandırılmalı, yol kenarlarına duvar örülmelidir. Heyelan tehlikesi olan yerlere yerleşim yapılmamalıdır.

Sel Baskını: Şiddetli yağmur, eriyen kar suları nedeniyle akarsuyun taşınmasıyla oluşur. Korunmak için ağaçlandırmaya önem verilmeli, akarsulara barajlar yapılmalıdır.

ÜRETİMDEN TÜKETİME

İstek ve İhtiyaçlar

İnsan yaşamı için gerekli olan ve yokluğunda sıkıntı çekilen koşul ya da maddelere **ihtiyaç** denir.

Yaşamak için zorunlu olan beslenme, barınma, giyinme, eğitim ihtiyaçlarımız vardır. Bunlara temel ihtiyaç denir. Temel ihtiyaçlar karşılanmadığında bizde eksiklik, yetersizlik duygusu ve dengesizlik yaratır. Temel ihtiyaçlar açısından tüm canlılar benzerlik gösterir. İnsanlar açısından temel ihtiyaçların yanı sıra sosyal ihtiyaçlar da vardır. Sinemaya, konsere gitmek, kitap okumak sosyal ihtiyaçlarımızdandır. Bunlar, sosyal ve kültürel ilişkilerimizi düzenleyen, daha mutlu olmamızı sağlayan ihtiyaçlardır.

Belirli bir ihtiyacı karşılayacağı düşünülen nesne veya duruma karşı duyulan özlem ve arzuya **istek** denir.

İsteklerimiz, ihtiyaçlarımız gibi bizi harekete geçiren bir güçtür, isteklerimizi karşılamak için çaba harcarız. İstekler, ihtiyaçlar gibi yaşamsal olmayabilir. Bu durumda önce ihtiyaçlar karşılanmalıdır.

Kaynak ve İhtiyaçlar

İnsanlar yaşamları boyunca istek ve ihtiyaçlarını karşılamak durumundadırlar. Bunun için de kaynağa gereksinim duyarlar. Para kazanmak için çalışırlar, kazandıkları para ile istek ve ihtiyaçlarını karşılarlar.

Para, sınırlı bir kaynaktır. Bu yüzden özenli kullanılmalıdır. Para harcarken planlı davranılmalı, ihtiyaçlara öncelik verilmelidir.

İnsanlar paralarını planlı harcamak için bütçe hazırlar. Belirli bir süre için tasarlanan gelir ve giderlerin tümüne **bütçe** denir.

Kazandığımız, harcadığımız ve birikim yapmayı düşündüğümüz paranın nasıl değerlendirileceği ile ilgili planlamaları bütçe ile yaparız.

Aile bireyleri, ay başı gelmeden önce ellerine ne kadar para geçeceğini ve bu paranın ne kadarının faturalara, ne kadarının mutfak ve giyim harcamalarına gideceğini planlayarak aylık bütçe yaparlar.

Biz de kendi ihtiyaçlarımızla kendi bütçemizi yapabiliriz.

Bunları Biliyor musunuz?

- Para icat edilmeden önce, deniz kabuğundan kıymetli metaller kadar çeşitli mallar değişim aracı olarak kullanılmıştır.
- Tarihî kayıtlara göre MÖ 118 yılında Çinliler deri para kullanmışlardır. İlk kâğıt para ise MS 806 yılında yine Çin'de ortaya çıkmıştır.
- **Bilinçli Tüketici**

İstek ve ihtiyaçlarımızı karşılamak için alışveriş yaparız. Alışveriş yapmadan önce alışveriş listesi hazırlamak bizlere yarar sağlar.

Alışveriş yaparken satın alacağımız malların kaliteli olmasına özen göstermeli, fiyatları bütçeye uygun olan ürünler satın alınmalıdır.

Gıda maddeleri satın alırken üretim ya da son kullanma tarihine dikkat edilmelidir. Kullanım zamanı geçmiş ürünler satın alınmamalıdır. Üretim tarihi, bir ürünün üretildiği tarihtir. Son kullanma tarihi ise bir ürünün tüketilebileceği son tarihtir.

Satın alacağımız ürünlerin üzerinde TSE damgası olup olmadığına bakılmalıdır. TSE damgalı ürünler alınmalıdır. Çünkü TSE damgası ürünlerin belli standartlara ve kaliteye göre üretildiğini belirtir.

Buzdolabı, televizyon gibi dayanıklı tüketim mallarını satın alırken "**garanti belgesi**" olmasına dikkat

edilmelidir. Garanti belgesi, dayanıklı tüketim mallarının belirlenen süre içinde bozulması durumunda ücretsiz tamir edileceğini garanti eden belgedir.

Tüketici Haklarımız

Alışverişlerde satın aldığımız ürün bozuk, arızalı ya da kalitesiz çıkmışsa öncelikle ürünü satın aldığımız firma ile görüşmeliyiz. Ürünle ilgili problemin çözümlenmesini sağlamalıyız.

Sonuç alamadığımızda

çeşitli kurum ve derneklere başvurarak hakkımızı aramalıyız. Gerektiğinde yasal yollara başvurmalıyız. Başvurabileceğimiz yerlerden bazıları şunlardır: Sanayi Bakanlığı, Ticaret Odaları, Tüketici Rekabetinin Korunması Genel Müdürlüğü, Belediyeler, TÜKODER (Tüketiciyi Koruma Derneği).

Tüketici olarak bazı haklarımız vardır. Bunlardan bazıları:

- Tüketici, malın teslim tarihinden itibaren otuz gün içerisinde maldaki kusuru satıcıya bildirmekle yükümlüdür. Tüketici bu durumda malı değiştirme, ücretsiz olarak onarım isteme hakkına sahiptir.
- Ürünlerde fiyat etiketinin ya da fiyat listesinin bulunması zorunludur. Etiket ya da fiyat listesinde belirlenen fiyat ile kasa fiyatı arasında fark olması durumunda tüketici lehine olan fiyat üzerinden satış yapılır.

İhtiyaçlar ve Meslekler

Toplu olarak yaşamının gereği olarak insanların ihtiyaçları ortaya çıkar. Eğitim, sağlık, ulaşım bu ihtiyaçlardır. Bu ihtiyaçlar, çeşitli mesleklerin doğmasına neden olmuştur. Her mesleğin yaşantımızda önemli bir yeri vardır. Bu mesleklerden bazılarını tanıyalım:

Doktor: Hastaları muayene eder, gerekli müdahale ve tedaviyi yapar.

Şoför: Kara taşıtlarını kullanarak ulaşım sektöründe hizmet verir.

Marangoz: Ağaç ham maddesinden eşyalar yapar.

Mimar: Binaların planını çizer, inşaat çalışmalarını denetler ve yönetir.

Öğretmen: Çocuklara bilgi ve beceriler kazandırır, onları belli bir program çerçevesinde hayata hazırlar.

Teknolojik Ürünler

Teknoloji kullanılarak üretilen alet, makine vb. araçlara **teknolojik ürün** denir. Teknolojik ürünleri yaşamımızın neredeyse her alanında kullanmaktayız.

Ulaşım

Uçak, tren, otomobil gibi ulaşım araçları bizlere daha kısa sürede ve daha güvenli şekilde ulaşım imkânı sağlar.

Sağlık

Teknolojik ürünlerin sağlık alanında kullanılması, hastalara kısa sürede tanı ve tedavi imkânı sunmaktadır.

Eğitim

Eğitim alanında kullanılan teknolojik ürünler, bilginin eğitim ortamına daha kolay aktarılmasını sağlar.

Ev Ürünleri

Teknolojik ev ürünleri zamandan ve emekten tasarruf edilmesini, işlerin daha kolay yapılmasını sağlar

İletişim

Teknolojik ürünler, daha çabuk ve daha kolay haber alma ve iletişim kurma imkânı sağlar.

Üretim

Üretim alanında teknolojik araçların kullanılması ürünlerin daha kolay üretilmesini sağlar.

Teknolojik ürünler hayatımıza kolaylık sağlamaktadır. Ancak onları kullanırken her zaman dikkatli olmalıyız.

Zamanı Ölçme

İnsanlar, bir eylemin, olayın ne kadar sürdüğünü belirlemek için uğraşmıştır. Araştırmalar yapmış, çeşitli yöntemler geliştirmişlerdir. Bu yöntemlerden bazıları şunlardır:

Güneş Saatleri: Zamanı ölçme ile ilgili ilk çabalar güneş saatiyle başlamıştır. Bu ilk saatler, yüzyıllar boyunca zamanın ölçülmesi için kullanılan en yaygın araçlar olmuşlardır. Güneş saatleri, özel olarak hazırlanmış bir milin gölgesinin, Güneş'in görünen hareketine uygun olarak yine özel olarak hazırlanmış mermer, taş veya madenî bir zemin (kadran) üzerindeki hareketine göre zamanın ölçülmesine yarayan araçlardır. Saat, Güneş'in oluşturduğu gölgeyi ölçmekteydi. Bu nedenle güneş saatleri ancak bol güneşli ülkelerde ve gündüzleri kullanılabilirdi.

Su Saatleri: Güneş saatleri kadar eskiye dayanan, ancak tam zamanı bilinmese de ilk tipleri Mısır'da bulunan su saatleri, dibinde delik olan bir kovanın boşalması ve dolmasıyla zamanı gösterir. Güneş saatleri belirli bir zamanı gösterirken, su saatleri ne kadar zaman geçtiğini de gösteriyordu. Bununla birlikte su saatinin icadı zaman ölçümünün gerçek başlangıcı sayılabilir.

Kum Saatleri: Kum saatleri, zamanın geleneksel sembolüdür. Saatin ilk tasarımı olan yumurta biçiminde cam kaptan akan kum yüzyıllar boyunca sabit kalmıştır. Saatlerde kumun yanı sıra bazen pudra hâline getirilmiş yumurta kabuğu, cıva ya da ince toz siyah mermer de kullanılmıştır. Camcılık becerisi geliştikçe, kumun doldurulduğu ağız da eritilerek kapatılmış, kumun nemlenerek akışının zorlaşmasının önüne geçilmiştir.

Mekanik Saatler: Bu tür saatlerdeki mekanizma ağırlığın asılı olduğu ipi ya da zinciri kısa aralıklarla tutan ve bırakan bir düzendir. Bu düzen tüm modern saatlerin de ortak özelliğidir.

Miladi Takvim: Günümüzde en çok kullanılan takvimdir. Milat, doğum anlamına gelir. Bu takvimde Hz. İsa'nın doğumundan 7 gün sonraki 1 Ocak günü başlangıç olarak kabul edilir. Miladi takvimde Güneş yılı esas alınır. Güneş yılı, Dünya'nın Güneş etrafında bir tam dönüşü için geçen süredir. Bu süre, 365 gün 6 saattir.

Yurdumuzda 1 Ocak 1926'dan itibaren miladi takvim kullanılmaya başlanmıştır.

Miladi takvimde her yıl artan 6 saat 4 yılda bir gün olur. Bu bir gün şubat ayına eklenir. Şubat ayı o yıl 29 gün olur. Böyle yıllara **artık yıl** denir. Artık yıllar 366 gündür.

Hicri Takvim: Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göç ettiği gün bu takvimin başlangıcı olarak kabul edilmiştir. Bu takvimde de bir yıl 12 aya bölünür. Ancak ay yılı kullanılır. Ay yılı, Ay'ın Dünya çevresinde 12 kez dönmesi için geçen zamandır. Hicri takvimde aylar 29 ile 30 gündür.

Bunları Biliyor musunuz?

Türkler tarih boyunca,

- On iki hayvanlı takvim

- Celali takvim
- Rumi takvim
- Hicri takvim
- Miladi takvim kullanmışlardır.

Hep Birlikte

KIZILAY

Savaşta felakete uğrayanları koruyan, 12 Ağustos 1949 tarihli Cenevre Sözleşmeleriyle Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin taraf bulunduğu uluslararası anlaşmaların kendisine yüklediği hizmetleri görmek, bunların yerine getirilmesine yardımcı olmak,

Barışta yurt içinde ve yurt dışında meydana gelen her türlü afet ve felaketlere karşı tüzük dahilinde üzerine düşen hizmetleri yerine getirmek,

insaniyetçi hukuk ilkelerine bağlı kalmak, sağlık ve sosyal dayanışmayı desteklemek, sosyal refahın geliştirilmesine yardımcı olmak,

Uluslararası Kızılhaç Komitesi, Uluslararası Kızılay -Kızılhaç Dernekleri Federasyonu ve bu federasyona dahil ulusal kuruluşlarla amaç ve iş birliği yapmaktır.

Hükümetin isteği üzerine göstereceği yerlerde hastaneler açar.

Kızılay'ın Görevleri

Kızılay, savaşta ve barışta amacınının gerektirdiği hizmetlerle kanunların yüklediği görevleri yapar.

Savaşta veya hükümetin ilan ettiği olağanüstü hâllerde; Kızılay, hükümetin gösterdiği lüzum ve ihtiyaca göre cephede ve cephe gerisinde Türk Milleti ve Silahlı Kuvvetlerine amacına uygun yardımlarda bulunur.

Savaş görevlerini yerine getirecek araç ve gereçlerle ilaçları sürekli kontrol altında bulundurur, bozulma ve eksilmeye mahal bırakmadan gerekenleri elden çıkarır, yerine tazelerini, yenilerini koymak suretiyle stok seviyesini korumaya çalışır.

Silahlı Kuvvetlerde görülecek bulaşıcı hastalıklara karşı açılacak mücadeleye katılır.

Tehlikeli bölgelerde bulunan çocukların ve korunmaları gerekenlerin hükümetin göstereceği yerlere taşınmalarına ve yerleştirmelerine yardım eder.

- Hemşireler, gönüllü hemşireler ve hasta bakıcılar, ilk yardım ve acil bakım, laboratuvar, radyoloji ve gereksinim duyulacak diğer branşlarda sağlık meslek elemanı yetiştirir. Dispanserler, sağlık merkezleri ve hastaneler, amaçlarına uygun eğitim öğretim merkez ve kurumları, rehabilitasyon merkezleri açar ve yönetir.

- Kan yardımı ile kan türevlerini sağlayacak teşkilatı kurar, yönetir ve teşkilatın yurt düzeyinde gelişmesi için gereken önlemleri alır.

- Salgın hastalıklara, halk sağlığını ilgilendiren benzer afetlere ve çocuk ölümlerine karşı mücadeleye katılır ve yardım eder.

- Barışta ve savaşta görevlerini yerine getirebilmek için gereken araç ve gereçleri hazırlar.

- Yoksullara yardımda bulunur.

- Muhtaç hastalara tedavi yardımı yapar; güçsüz ve fiziksel özürülülere noksan veya arızalı organlarının fonksiyonlarını tamamlayıcı, destekleyici veya rehabilite edici nitelikte araç temin etmeye çalışır.
- Yangın, yer sarsıntısı, su baskını, kuraklık, kıtlık, topluca veya savaş dolayısıyla göçler ve benzeri olaylarda gerekli yardımlarda bulunur.
- Kurtarıcı ve ilk yardımcıları yetiştirir, gerekli kadroları teşkil eden ekipler kurar, her türlü araç- gereç ve donanımları hazır bulundurur ve bunların çalışma şekillerini yönetmelikle belirler.
- Kızılay gönüllü örgütünü kurar.
- Sivil savunma planlamasına ve eğitimine yardım eder.
- Kızılayın amacına uygun hükümet karar ve isteklerini yerine getirir.

TEMA (Türkiye Erozyonla Mücadele ve Ağaçlandırma) Vakfı

Kaybolan geleceği kurtarmak, açlık ve yoksulluğu gidererek topraktan gelen toplumsal barışı sağlamak için:

- Erozyon, çoraklaşma, çölleşme, kirlilik, hatalı tarım teknikleri ve amaç dışı arazi kullanımını önlemek,
- Doğal varlıkların tahribine yönelik ulusal ve uluslararası her türlü idari, siyasi ve ekonomik baskılara karşı mücadele etmek ve sorunlara çözüm önermek,
- Doğal varlıkların korunmasına yönelik politikaların hükümetlerce üretilmesini, gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasını, uygulanmasını ve uluslararası anlaşmalara uyulmasını sağlayacak bilinçli ve etkin kamuoyu oluşturmak,
- Biyolojik çeşitlilik, toprak, su ve diğer doğal kaynakların korunması, verimli kılınması ve sürdürülebilir yönetimini gerçekleştirilmeyi amaçlamıştır.

Türk Eğitim Vakfı

1967 yılından bu yana hizmet veren vakıf, eğitime gönül vermiş aydın kişiler ve iş adamlarının katkılarıyla kurulmuştur.

Vakfın amacı, maddi desteğe ihtiyacı olan başarılı öğrencilere burs vermek, okul, öğrenci yurdu ve merkezleri açmak, eğitim ve öğretim alanında araştırmalar yapmak, millî eğitime destek olmaktır.

LÖSEV (Lösemili Çocuklar Vakfı)

LÖSEV'in ilk amacı, lösemili ve kan hastası çocukların eğitim ve sağlık başta olmak üzere her türlü ihtiyaçlarının sağlanmasına yardımcı olmaktır.

Türk Kalp Vakfı

Bir grup hayırseverin 1975 yılında kalp sağlığını geliştirme düşüncesi ile kurduğu bir vakıftır.

Eğitim Gönüllüleri Vakfı

Vakfın kuruluş nedeni, devlet tarafından verilen temel eğitime katkıda bulunmaktır.

AKUT (Arama Kurtarma Derneği)

Başlangıçta temel hedefi dağ ve diğer doğa koşullarında doğru ve etkin arama ve kurtarma faaliyetleri düzenlemektir.

1997 yılı Ocak ayında deprem eğitimini, haziran ayında ise ilk sel eğitimini almaya başlayan AKUT, böylece talep edildiği takdirde doğal afetlerde de ilgili resmî kurumlara yardımcı olabilir hâle geldi.

ÇEKÜL (Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı)

Ülkemizin doğal ve kültürel mirasını korumak amacıyla kurulmuş bir sivil toplum kuruluşudur. ÇEKÜL, doğal ve kültürel çevreyi korumak için "kent, havza, bölge, ülke" ölçeğinde projeler geliştirmektedir.

İnsanlar ve Yönetim

Yerel Yönetim

Yerel yönetim birimleri halka en yakın yönetim birimleridir. Belli nüfusun üzerinde (2000) olan yerleşim yerlerinde devlet kuruluşlarının yanı sıra yerel yönetim birimleri de vardır.

Yerel yönetimler, ulusal sınırlar içerisindeki değişik büyüklüklerdeki topluluklarda yaşayan insanların, ortak ve yerel nitelikteki gereksinimlerini karşılamak amacıyla kurulan ve hukuk düzeni içerisinde oluşturulmuş olan anayasal kuruluşlardır.

Anayasada tanımlanmış olan yerel yönetim kapsamında;

- il Özel idareleri,
- Belediyeler,
- Köy idareleri yer alır.

Yerel Yönetim Birimleri

İl Özel İdareleri

Belirli ve sınırlı görevleri yerine getirmekle yükümlü olan tüzel kişiliktir. İl özel idarelerinin seçilmiş organı il genel meclisidir.

İl Genel Meclisi: Valinin başkanlığında görev yaparlar. Halk tarafından seçilirler.

Belediyeler

Belediye, nüfusu iki bini aşan yerleşim yerlerinde yaşayanların ortak gereksinimlerini karşılamakla görevli, kamu tüzel kişiliğine sahip ve karar organları halk tarafından oluşturulmuş yerel yönetim birimleridir.

Birden çok merkez ilçesi bulunan illerde bir tane büyükşehir belediyesi, ilin her merkez ilçesinde de ayrı ayrı ilçe belediyeleri bulunmaktadır.

Belediye Meclisi: Belediyenin üst düzey karar organıdır. Halk tarafından beş yılda bir seçilirler

Belediye Başkanı: Belediye tüzel kişiliğinin temsilcisi ve yürütme organıdır. Temel görevi, belediye meclisi ve encümeninin kararları doğrultusunda belediye hizmetlerinin gerekli şekilde yürütülmesini sağlamaktır. 5 yıl süre için seçilir.

Belediyenin Görevleri

- Sağlık hizmetleri yapmak
- Şehrin temizliğini sağlamak
- Arsa üretmek
- Sosyal yardım yapmak
- Şehir içinde yol ve kaldırım yapmak
- Konut üretmek
- İtfaiye teşkilatı kurmak
- Alt yapı çalışmaları yapmak
- Kültür hizmetleri sağlamak
- Şehir içi ulaşım hizmetlerini sağlamak
- Esnafı denetlemek
- Yiyecek ve içecek satılan yerleri denetlemek
- Resmî nikâh işlemlerini yapmak
- Park ve oyun bahçeleri yapmak
- Yeşil alanları korumak ve yenilemek
- İnşaat ruhsatları vermek
- Kanalizasyonlar yapmak
- Kültürel ve sportif tesis yapmak
- Yerleşim yerinin elektrik, su, doğal gaz ihtiyacını karşılamak

Köy İdaresi

İhtiyar Meclisi: Belediye encümeni gibi iki tür üyeden oluşur. Üyelerin bir kısmı "seçilenler," bir kısmı da "doğal" üyelerdir.

Muhtar: Görev süresi beş yıldır, ihtiyar heyeti ile köyün işlerini yürütür. Aynı zamanda muhtar, genel yönetimin temsilcisi sıfatıyla da yasaları ve hükümet emirlerini halka duyurur.

UZAKTAKİ ARKADAŞLARIM

Ülkeler

Dünya'nın 1/4'i karalarla kaplıdır. Karalar, büyük parçalar hâlinde de bulunmaktadır. Buna kıta denir. Dünya'da 6 kıta vardır. Bunlar,

- Asya
- Amerika
- Afrika
- Avrupa
- Avustralya
- Antartika

Bunları Biliyor musunuz?

Dünyanın en büyük kıtası 44 milyon km² yüzölçümü ile **Asya**

kıtasıdır. Eski Dünya Kıtaları: Avrupa, Asya ve Afrika

kıtalarıdır.

Yeni Dünya Kıtaları: Amerika, Avustralya kıtalarıdır.

Ülkemiz, Asya ve Avrupa kıtaları arasında yer alır.

Kıtalar üzerinde coğrafi özellikleri, yaşam biçimleri, kültürleri birbirinden farklı birçok ülke vardır. Bu ülkelerden bazıları şunlardır:

Japonya:

Yüzölçümü: 377.815 km² Başkenti: Tokyo Nüfusu: 122.264.000

Japonya dört büyük ada ve küçük adalardan oluşur. Nüfus yoğunluğu fazladır. Tarıma elverişli toprakları azdır. Sanayi ve teknoloji gelişmiştir.

Hindistan:

Yüzölçümü: 3.000.000 km² Başkenti: Yeni Delhi Nüfusu: 1.088.000.000

Ülkenin geniş bölümünü ovalar kaplar. Pirinç, buğday, arpa, çay, şeker gibi ürünler yetiştirilir. Pirinç tüketiminin fazla olduğu bir ülkedir.

Bunları biliyor musunuz?

Hindistan'da inek kutsal olduğu için eti yenmez.

İngiltere:

Yüzölçümü: 244.100 km² Başkenti: Londra Nüfusu: 57.000.000

İngiltere bir ada ülkesidir. Ülke büyük düzlüklerle kaplıdır. Batı rüzgârlarının etkisiyle her mevsim yağış alır. Sanayi ve ticaretin gelişmiş olduğu bir ülkedir.

Mısır:

Yüzölçümü: 997.739 km² Başkenti: Kahire Nüfusu: 52.000.000

Mısır, Nil Nehri ile hayat bulan bir ülkedir. Ancak ülkenin çok az bölümünde tarım yapılır. Ülkenin büyük bölümü çöllerle kaplıdır. Çimento, dokuma endüstrisi gelişmiştir.

İtalya:

Yüzölçümü: 301.277 km² Başkenti: Roma Nüfusu: 57.000.000

İtalya, Akdeniz'e uzanan bir yarımadadır. Tarım ve hayvancılık gelişmiştir. Turunçgiller, tahıl üretimi yapılır.

Kültürel Farklılıklar

Her ülkenin kendine özgü yaşam biçimi, dili, dini, giyim tarzı vardır. Bu öğeler kültürü oluşturur. Her ülkenin kendine özgü yöresel kıyafetleri vardır.

Yöresel kıyafetleri kimileri bayram kutlamalarında, özel günlerde, ibadet zamanlarında kimileri de günlük hayatta giyerler.

Ülkelerin damak tatları da birbirinden farklıdır. Örneğin; Çinliler için yılan, çekirge gibi hayvanları yemek doğaldır. İtalyanlar makarnayı çok tüketirler. Makarna için farklı soslar üretmişlerdir.